ستراتیجیەتێک بۆ کوردانی ڕۆژاڤا ... شەرکۆ کرمانج

گەلەکۆمەکی هێزە ناوخۆیی و دەرەکییەکان لە سوریا بە سەر گەلی کوردو ئەزموونەکەی لە ڕۆژاڤا بە هێرشکردنە سەر جەرابلس لەلایەن لەشکری تورکیاو هاوپەیمانەکانی لە ئۆپۆزسیۆنی سوریا لەگەڵ داواکەی ئەمریکا بۆ کشانەوەی هێزەکانی سوریای دیموکرات و یەکینەکانی پاراستنی گەل (یەپەگە) و یەکینەکانی پاراستنی ژنان (یەپەژە) گەیشتە ترۆپک. هەوڵەکانی بەیەکەوەگرێدانی کانتۆنی کۆبانێو عەفرین لەکورتمەوداو لەدرێژمەودا بووە بەئەگەرێکی سەخت ئەگەر نەڵێین موستەحیل. بۆیە پێداچوونەوەیەک بە ستراتیجیەتی کوردانی ڕۆژاڤاو هاوپەیمانەکانیان پێویستە. ستراتیجیەک کە خۆی لە کۆچی گشتی کوردانی سوریا دەبینێتەوە بۆ کانتۆنەکانی جەزیرەو کۆبانێ. ئەم نوسینە هەوڵێکە بۆ خستنەڕووی ستراتیجیەکە لەگەڵ هۆکارەکانی پشت ستراتیجیەکە، واتا ڕاشنالیتی پێشنیارەکە.

سەرەتا دەبێت ئەوە بگوترێت کە ستراتیجیەتەکە بنەمای لەسەر سێ تێگەیشتن داناوە: یەکەم، سیاسەتی ئەمری واقیع؛ دووەم، ناهاوسەنگی هێز لەنێوان بەرەی کوردان و هێزە نەیارەکانی؛ سێیەم، ئاڵوگۆڕ لە سیاسەتی ئەمریکاو ڕوسیاو تورکیا لەماوەی چەند حەفتەی ڕابردو، کە لە بەرژەوەندی کورد نەبوون.

خاڵێکی دیکە کە لە داڕشتنی ئەم ستراتیجیەتە لەبەرچاوگیراوە ئەوەیە کە لە هاوکێشە سیاسییەکان و سەربازییەکان پاراستنی دەسکەوتەکان بەگشتی زەحمەتترە لە بەدەستهێنانیان. لە ٢٠١٢ ـەوە کوردەکان لە ڕۆژاڤا دەستکەوتی هێندە گەورەیان بەدەستهێناوە کە لە خەیاڵی هیچ کەسێکدا نەبووەو نییە بەتایبەتی ئەگەر قەوارەی کوردو پچڕپچڕی ناوچەکانیان بەبیرخۆمان بێنینەوە. ئەم ستراتیجیەتە هەوڵێکە بۆ پاراستنی سەرکەوتنەکان.

ژمارەی کوردەکان لە سوریا لە دوو ملیۆن تێپەڕناکات و کێشەی هەرە گەورەش لەپاڵ کەمی ژمارەی کوردان لەو وڵاتە پەرشوبڵاویانە بەسەر شارو پارێزگاکانی سوریا. بەشێکی گەورە لە کوردان نیشتەجێی شارەکانی ‘حەلەب’ و ‘دیمەشق’ن. ئەمەش چڕی کوردانی لە ناوچە کوردستانییەکان کەمکردۆتەوە.

بۆ چارەسەرکردنی ئەم کێشەیە کۆچپێکردنی کوردەکان لە حەلەب و دیمەشق و تەواوی شارو شارۆچکەکانی دیکەی سوریا بۆ کانتۆنەکانی جەزیرەو کۆبانێ پێویستییەکی هەنوکەییە. کۆچپێکراوەکان واچاکە لە

شاری حەسەکەو ئەو ناوچانەی کە چڕی کوردیان کەمە لەنێوان هەر دوو کانتۆنی کۆبانەو جەزیرە، وەک شەدادیو گرێسپیو تەلحەمیسو تەلتەمر، نیشتەجێبکرێن.

ئەم کۆچپێکردنە کە کڕۆکی ئەم ستراتیجیەتە پێکدەهێنێت دەبێت هەر ئێستا لەسەر داوای دەسەڵاتدارانی هەر دوو کانتۆنی جەزیرەو کۆبانە دەستپێبکات. هەر ئەوانیش دەبێت تەواوی ڕێوشوێنە ئیداریو لۆجیستیەکانیان بۆ دابینبکەن.

کەچی بۆ کۆمەڵی کوردانی سوریا بۆ ناوچە کوردییەکان بەجگە لەوەی کە چڕی کورد لە ڕۆژاڤا زیاددەکات‌و ئەمنیەتی ناوچەکانیان باشترو تۆکمەترو پارێزراوتر دەکات، هاوکات، کوردانی دەرەوەی کانتۆنەکان لە لەناوچوون لەڕێگەی توانەوە دەپارێزێت. لە پاڵ ئەمەش، کوردانی شارە سورییەکان هەر ئێستا بەگشتی لەنێوان مەرگو ژیندا دەژین، بە تایبەتی ئەوانەی حەلەب کە ژمارەیان لەوانەیە خۆی لە ١٠٠ هەزار کەسێک بدات.

خاڵی نەرێنی سەرەکی ئەم ستراتیجەتە ئەوەیە کە کورد دەبێت دەستبەرداری یەکگرتنەوەی کانتۆنی عەفرین‌و کۆبانێ بێت کە لە ڕاستیدا ئەم هەوڵە، سەرەڕای ئەوەی کە شەهیدێکی زۆری بۆ درا، بەڵام هەم واقیعی نەبوو هەم قومارێکی گەورە بوو چونکە زۆربەی ئەو ناوچانەی کە کەوتونەتە نێوان عەفرین‌و کۆبانێ ناوچەی عەرەبیو غەیرە کوردین یان بە چڕی تەعریبکراون.

ئەو تێگەیشتنە بان-نەتەوەییەی کە پارتی یەکێتیی دیموکرات (پەیەدە) باسیلێوەدەکات لە ڕووی تیورییەوە زۆر جوانە بەڵام تەنیا لەو ناوچانە دەکرێت بەرجەستەبکرێت کە زۆرینەی کوردن‌و خۆیان بە هەڵگری ئەو پەیامە بان-نەتەوەییە دەزانن. دەیان ساڵە مێژووی دنیاو ناوچەکە پێماندەڵێت کە سنوری دەسەڵات‌و جوگرافیای ڕاپەڕینی کوردان، یان هەر گروپێکی نەتەوەیی یان مەزهەبیی، لەو شوێنە کۆتاییپێدێت کە چڕی نەتەوەییو مەزهەبیی کۆتایی دێت. پەیەدەو یەپەگەو یەپەژە واچاکە درکی ئەو ڕاستییە بکەن کە حوکمکردنی ئەو ناوچانەی کە چڕی کوردیان کەمە یان هەر کوردی تێدانییە سەختەو پاراستنیشی موستەحیلە. ئەگەر لە کورتمەوداش نەبێت لەدرێژمەودا ئەو ڕاستییە دەردەکەوێت.

کورد لە زۆربەی ناوچەکانی ڕۆژاڤا زۆرینەی ڕەها نییە، بۆیە ئەم کۆچە دەستەجەمعییەی کە لێرە پێشنیازکراوە بە گۆڕینی دیموگرافیای ناوچە کوردییەکانە. گۆڕینی دیموگرافیای ڕۆژاڤا بەو مانایە نییە کە عەرەب‌و کریستیان‌و تورکمان‌و خەڵکانی سەر بە نەتەوەو دینەکانی دیکە لەو ناوچانە دەربکرێن. بە پێچەوانەوە ئەو ئەزموونە فرەکەلتورییەی کە ئێستا لە ڕۆژاڤا جێبەجێدەکرێت دەبێت بەردەوام

بێتو پێکەوژیانی نەتەوەکانو دینەکان تۆکمەترو قوڵتربکرێتەوە.
ئەو ناوچانەی کە ئێستا دوو کانتۆنەکەی ڕۆژهەڵاتی ڕوباری فورات پێکدێنن ناوچەیەکی بەرفراوانو دەوڵەمەندە بە سامانی سروشتیو ئاوییو دەکرێت کیانێکی سیاسیو ئابوری پشتبەخ□ بەستوی لێدروستبکرێت. بەڵام سەقامگیری ئەو ناوچانە بە چڕی کورد پەیوەستە بۆیە کوردانی ناوچەکانی دیکەی سوریا د□ بێت بگوازرێنەوە ئەوێ.
بێجگە لەم هۆکارانە د□ بێت ئەوەشمان لەبیرنەچێت کە زۆر زەحمەتە سوریا وەک وڵاتێکی ی□ککگرتو وەک جاری جاران دروستبکرێتەوە، بۆیە بوونی کورد لە حەلەب یان لە دیمەشق، یان هەر شوێنێکی دیکە، دەیانکات بە کەمینەیەک لەو شوێنانە کە هیچ سەنگێکی سیاسیان نابێت. لە ئەگەری دابەشبوونی سوریا یان دروستبوونی چەند فیدر□الییەتێک ئەوە ئەگەرەکانی توانەوەی کوردە دابەشبووەکان بەسەر شارو شارۆچکەکانی دیکەی سوریا زۆر زیاددەکات.
مانەوەی کورد لە شارەکانی دیکەی سوریا هێزەکانی ی□ پەگەو ی□ پەژە ناچار بە پەرشوبڵاویی دەکات بۆ پاراستنی کوردەکان لە شوێنەکانی دیکەی سوریا. ئەمەش بارێکی دیکەی قورس دەخاتە سەر هێزە ئەمنییەکانی ڕۆژاڤاو تواناکانیان ئیستینزاف پێدەکاتو مایەپوچیشە.
لە حالی حازردا کانتۆنی عەفرین تا □ادەیەکی چاک توانیویەتی پارێزگاری لەخۆی بکات. ئەگەر بارودۆخەکە ئاوابمێنێتەوە ئەوە دەکرێت قسە لەسەر ئەو کانتۆنە نەکرێت بەڵام ئەگەر هاوکێشەکانی هێز لەوێش گۆڕان ئەوە دەکرێت لەژێر تیشکی ئەم ستراتیجیەتە بیر لە خەڵکی ئەوێش بکرێتە.
بەکورتییەکەی کاتی ئەوە هاتوە کە ڕۆژاڤا هەنگاوی جدی بهاوێژێت بۆ چڕکردنەوەی ڕێژەی کورد لە کانتۆنەکانی جەزیرەو کۆبانێ بەم□ بەستی چاکتر پاراستنی ئەو دەستکەوتانەی کە لە چەند ساڵی ڕابردو بەدەستهاتون. دابەشبوونو پەرشوبڵاوی کورد لە سوریا مەترسی□ لەسەر ئەزمونی ڕۆژاڤاو دەستک□وتەکانی کە بیرکردنەوەی جدی گەرەکە.